

REDACTIA

Arad, Dealul Ferenc-utosa nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
 pe un an . . . 20 cor.
 pe 1/2 an . . . 10 „
 pe 1/4 an . . . 5 „
 pe o lună . . . 2 „
 Nr-ii de Duminică pe an
 4 coroane.

Pentru România și străinătate
 pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Ferenc-utosa nr. 0

INSERTIUNILE:

de un sir garmond: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 b
 de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
 inserțiunile sunt a se plăti
 înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisorile nefrancați nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

TEORIE FĂRĂ PRACTICĂ.

Declarațiunile guvernului unguresc cu privire la politica sa de naționalități s'au mai sporit cu una. În discursul său program, ținut înaintea corpurilor legiuitoare, contele Stefan Tisza, noul ministru-președinte, dedică un pasagiș și «cetățenilor, cari nu vorbesc limba maghiară». Bărbații de stat maghiari se feresc, precum se știe, a numi pe nume popoarele din Ungaria, sau a le cuprinde în cuvântul colectiv obicnuit de «nemaghiari», probabil pentru a nu jigni nici prin aceste forme și termeni teoria statului național maghiar. Conform acestei teorii, toți cetățenii Ungariei sunt maghiari, unii dintre ei însă — peste jumătate — nu vorbesc limba maghiară, ci alte limbi «străine». Teoria a fost construită firește prin mijlocul unei și-retenii. Constituția ungară recunoaște în adevăr numai o singură națiune *politica*, în care intră însă toate popoarele Ungariei, nu numai Maghiarii. Națiunea ungară se înțelege deci pe concepțiunea geografică și nu pe cea etnică. Înlocuind adjectivul «ungar» prin «maghiar», națiunea ungară devine maghiară și popoarele Ungariei devin astfel și ele «Maghiari», cari vorbesc românește, nemțește etc. Și contele Tisza stă, se înțelege, pe acest punct de vedere teoretic; un guvern, care ar vedea lucrurile altfel, așa cum în realitate sunt, este astăzi în Ungaria cu neputință. Este un secret al ocârmuitorilor statului în ce chip și mod maghiarii de teorie atât de numeroși vor putea fi metamorfozați în maghiari adevărați? Nici contele Tisza n'a scăpat în aceasta privință nici un cuvântel, și taina tot taină a rămas.

Oratorul și ziaristul maghiari, mai deslegați la vorbă de cât ministri, ne asigură că operația metamorfozei are să fie simplă: popoarele nemaghiare, cari prin firea și existența lor împiedică realizarea statului național maghiar și se opun lui, vor fi desființate. Esperiențele de până aci dovedesc, că guvernele ungurești s'au gândit și ele la acest mod «simplu» de deslegare și s'au trudit a-l și pune în practică, dar se feresc a-l mărturisi pe față. E ușor de înțeles pentru-ce un guvern nu poate, fără a se espune ridicolului, să înscrie în programul său: desființarea majorității cetățenilor statului! Ministrul Ungariei nu numai că au negat totdeauna tendința desființării naționalităților nemaghiare, ci din contră, și-au dat silința a produce — prin cuvinte — efectul că statul ungar este cât se poate de liberal față cu cetățenii săi nemaghiari. Nici contele Tisza, noul cap al guvernului, nu s'a abătut dela această linie; d-sa se deosebește în această privință de înaintașii săi numai prin accente mai dulci. «Acești cetățeni cu idiom străin — zice contele Tisza — «au fost primiți cu toată dragostea încă de străbunii nostri în forturile constituției ungară; ei au fost investiți cu drepturi largi și eu cred că politica maghiară națională adevărată și bine înțeleasă prefinde ca aceste drepturi să fie conservate, să li-se deee convenita cînste și să fie respectate și în viitor; noi să tractăm pe concetățenii noștri cu idiom străin cu adevărată

dragoste și cu simpatie frățească și să promovăm toate aspirațiunile lor, dorințele și interesele lor îndreptățite, cari nu se opun punctelor de vedere largi ale statului național-maghiar și întregității țării.»

La Londra, Paris, Berlin și în alte centre politice îndepărtate de noi, unde adevăratele raporturi interne ale Ungariei sunt mai puțin cunoscute, prevenirea guvernului pentru naționalități, care se resimte în mod incontestabil din aceste cuvinte rostite de contele Tisza, va produce poate efectul dorit. Acolo se va crede adevărat mai ușor ca la noi, că noul guvern unguresc este pătruns de idea împăciuirii popoarelor nemaghiare din țară. La noi lumea și mai ales cea «care nu vorbesc limba maghiară» e *pătită* și nu se emoționează așa repede de asigurările de pace pentru naționalități, date de pe o tribună înconjurată de cel mai pronunțat șovinism național. Politica de naționalități, susținută de contele Tisza în discursul său program, în cazul cel mai favorabil, nu poate trece la noi de altceva decât de o teorie frumoasă — fără practică. După experiențele amare ale trecutului și ținând seamă și de teoria statului național maghiar, care se găsește în fruntea programului politic al actualului guvern, va fi foarte anevoie a face pe cine-va să creadă în «iubirea adevărată» și «simpatia frățească» a Maghiarilor pentru noi Români. Va crede cineva că guvernul actual va «conserva», «cinsti» și «respecta» drepturile noastre, că va «promova aspirațiunile dorințele și interesele noastre» când aceste drepturi, aspirațiuni, dorințe și interese sunt astăzi cu desăvârșire ignorate și desconsiderate?!

Deși avem grave motive a rămâne reci față cu cuvintele seducătoare ale noului guvern, totuși politicește suntem datorți, mai ales în vederea înaltului scop al împăciuirii care îl urmărim, să nu manifestăm astăzi îndoeli în sinceritatea și tendința guvernului. Vom satisface acestei datorințe cu atât mai bucuros, cu cât cu această ocaziune ne aducem cu plăcere aminte de o altă enunțare politică a contelui Tisza făcută tot în această direcțiune mai anii trecuți, în mijlocul Românilor. Se știe că atât mulțumire a produs printre Români toastul contelui la instalarea episcopului Aradului Goldiș, și cu câtă căldură s'a pronunțat d-sa atunci pentru o alianță între Maghiari și Români, popoare avasate unul la altul. Contele Tisza a vorbit la acea serbare, ce e drept, numai ca simplu cetățean și amic al regretatului episcop. Venirea sa la cârma țării însă n'a putut să-i schimbe vederile și convingerile.

Atitudinea Românilor față cu programul noului guvern cu privire la politica sa de naționalități nu poate fi decât temporisată și aspectativă. Avem să așteptăm și să vedem dacă și încât teoria va fi tradusă în practică. *Pasul, și în partea practică, se cuvine fără îndoială tot guvernului și nici decât noue, celor cari ne simțim asupriți și cu desăvârșire împedecați în mișcările și manifestațiunile noastre libere.*

În toate împregiurările este sigur, că poporul român va răspunde la sim-

patia frățească cu care va fi întâmpinat prin această simpatie frățească, la adevărata iubire prin adevărată iubire.

Eugen Brote.

Vorbirea d-lui Dr. A. Vlad
a făcut un esecelent efect în toate părțile locuite de Români, atât în statul ungar cât și în România. «Voința Națională» (dela 1/14 Noembrie) o comentează favorabil într'un articol, dând un substanțial resumat. Tot așa și «Conservatorul».

Ministrul Berzeviczy contra statificării școalelor.

În întrunirea dela 14 c. ce s'a ținut în Józsefvároși-Kör din Budapesta, actualul ministru de culte a ținut alegătorilor săi (cari l'au candidat de nou!) o vorbire. Într'insa despre școli a zis următoarele:

„Am cetit și auzit așa comentarii (privitoare la programul școlar al guvernului) cași când atitudinea guvernului în această chestie față de cel precedat ar însemna regres din punct de vedere al statului și națiunii, ori că cel puțin n'ar însemna progresul pe care l'am așteptat dela viitor. Asta-i o judecată cu desăvârșire greșită. Într'un discurs rostit mai anii trecuți în Dietă eu mi-am lesăsurat vederile privitoare la tendința de a statifica școalele primare populare și a exila confesiunile de pe terenul cultural. Am spus, că după a mea părere, aceasta nu numai că este neexecutabil din cauza lipsei de mijloce materiale, dar și din punct de vedere al principiilor liberalismului meu și a executării practice nu se împacă cu vederile mele ca statul să monopolizeze în acest fel dreptul instrucțiunii publice.“

Ear după ce vorbește despre dreptul de control al statului asupra instrucțiunii publice, urmează:

„Școlile patriotice confesionale să fie însă sprijinite de stat, materialicește mai tare de cât până acum și prin pilda instituțiilor sale statul să îndemne școalele confesionale la concurs nobil“.

Tisza și naționalitățile.

Cine cunoaște firea șovinistilor unguri, se aștepta, desigur, ca Tisza să fic atacat violent pentru cele spuse, în vorbirea sa program, despre chestia naționalităților. Și dacă opoziția nu l'a atacat îndeosebi numai pe această temă, cauza e faptul, că azi toți șovinistii sunt preocupați exclusiv de concesionile militare și întreaga lor forță se îndreaptă pentru stocarea acestora. Cu cât zilele trec însă, cu atât șovinistii și-au spus ce au avut de spus despre Tisza — «aulicul», și acum îl atacă tot mai des pentru «tradarea» comisă față de «națiune» pentru-că a «încurajat» naționalitățile, ba chiar «pactează» cu ele, și la tot cazul s'a angajat să respecte drepturile lor înscrise în lege și să pună capăt statificării școlilor și s'ajute întârirea celor confesionale.

Astfel în ședința (închisă) de Joi noaptea unul dintre kossuthiști l'a învinuit că «pactează cu Valachii», și drept dovadă a citit întreg articolul «Tribunei Poporului» despre noul prim-ministru.

Zoltánii partidului kossuthist ar vroii și dori adică țării așa *ministrii presidenți tirani față de naționalități*, încât acestea numai cu groază să amintească de ei și în programul lor să nu găsească nimic de aprobat, ci întreg acest program să fie un plan de acțiune pentru nimicirea noastră. . .

De altfel avem și noi asemenea Zoltani nebuni.

Nu mai departe decât în numărul său din urmă, revășul clujan ne încrestează ca pe unii cari am «închinat steagul» înaintea lui Tisza... Cumințenia politică a ex-directorului repostatului organ «autorizat» judecă aițel lucrurile: trebuia să-i dăm la cap lui Tisza când vorbește despre respectarea drepturile naționalităților și să ne batem joc de el pentru-că, în mijlocul acestui curent șovinist, a avut curajul civic, și încă în calitate de *prim-ministru*, să se declare în contra statificării școalelor și să manifeste soliditudine pentru școlile confesionale, — ear nu să dăm cuvenita reverență unui bărbat de stat care vrea dreptate și pace în țară. . . El, ex-directorul, așa ar face. Și-l credem, căci a dat dovadă, prăpădind nu numai pe Bánffy, dar ani de zile i-a combătut strașnic și pe sfetnicii regelui României... Numai față de *procuror* a avut rezerve, trimițând la temniță — pe Balteș, care putea să moară în pace în temnița Clujului, fără ca faimosul monopolizator al sentimentului național să-l fi întreat cum o mai duce!

Ceea-ce dovedește că fie-care nație își are — pleava sa politică. . .

Vai de nația care s'ar lua însă după mintea slabă a năbădăioșilor. Ear noi i-am fi făcut și nedreptate lui Tisza, dacă n'am fi apreciat după cuviință pornirile bune ce le are pentru naționalități, porniri pe cari li-a manifestat nu numai acum, ca ministru, ori la banchetul de instalare din Arad, ci eată ce a scris la 30 Martie a. c. unui fruntaș sas:

„Sunt adinc convins că pe conaționalii nostri nemaghiari nu-i permis să-i împedecăm în exercitarea tuturor drepturilor lor și nu-i permis să luăm în nume de rău, dacă vor să fiină cu putere la limba și naționalitatea lor. Acel șovinism josnic și plin de ură, care se manifestă într'o parte a presii noastre, îl condamn în chipul cel mai aspru și totdeauna sunt gata să lupt pentru singura politică bună și într'adever patriotică: pentru politica de simpatizare sinceră cu toate elementele de încredere ale naționalităților. Pe acest teren, noi desigur ne vom înțelege“.

Scrisoarea aceasta s'a publicat în «Siebenbürgisch — deutsches Tagblatt». Înregistrându-o, «Alkotmány» (dela 14 c.) își exprimă bucuria că și Tisza împărtășește aceste păreri și pentru-cari, când li-au accentuat, *întăia oară*, poporalii, au fost timbrați de trădători naționali... Se înțelege, l-au hulit dăianii kossuthiști.

Ear Zoltanii noștri înșinuă că «am închinat steagul național» când între un prim-ministru ca Tisza, care spune ce-va bun și precizează franc, și între un Bánffy, avem tactul să facem deosebire.

De altfel *organul lui Bánffy* «Magyar Szó» (dela 15 c.), deși altfel susține pe Tisza, politica lui privitoare la naționalități nu o aprobă ci îl so-

mează să se lase de ideile dezvoltate în discursul-său program. Asta e cea mai bună dovadă despre politica mai domolă alui Tisza și îngrijorați trebuie să fim numai când vom vedea că arhișovinistul Bánffy aprobă politica noului prim-ministru. Câtă vreme o combate, e semn că Tisza face o politică de cea naționalității cu desăvârșire alta decât cea inaugurată de Bánffy cu multă brutalitate și urmată de Széll cu o viclenie vedită.

Mistificări...

In una din ședințele Congresului Național Bisericesc deputatul Russu Șirianu a accentuat faptul trist că la preparandia din Sibiu se dau certificatele și în limba maghiară, ceea ce la altă preparandă ortodoxă română nu se întâmplă, deși inspectorii școlari au voit să introducă acest lucru și la celelalte preparandii ale bisericii noastre autonome.

Și se întreba primul nostru redactor: cum se face că veneratul nostru consistor arhidieceșan din Sibiu a cedat inspectorului colar în această chestie, ear I. P. S. Sa Mitropolitul n'a intervenit la guvern, unde — dacă are trecerea pe care se pretinde că are — trebuia să iasă învingător față de șarunițele șoviniste ale unui inspector școlar.

Nu s'a ridicat nimeni să nege că sunt adevărate cele relevate de Russu Șirianu. S'a întâmplat însă că afacerea cu certificatele ungurești a înregistrat-o și Voința Națională, iar care urmărește cu interes și tratează cu multă conștiință afacerile vieții noastre publice.

Se înțelege, că asupra consistorului din Sibiu și a metropolitului rămâne în acest chip oare-care umbră.

S'a grăbit deci cei dela „Telegraful Român” să trimită „Voința Națională” o „desmintire”. Nu desmint însă afirmarea articolului nostru, ci spun că numai „cedând forței”, consistorul a hotărât să redacteze și unguerește diplomele de calificare ale învățătorilor. Și pe d'asupra afirmă un neadevăr spunând că aceasta se face și la alte preparandii românești de aici.

Cei dela „Telegraful” vor să mistifice lucrurile, pentru a desvinovați pe I. P. S. Sa. În acest scop s'a trimis „desmintirea” (?) și ca autor al întregului păcat este arătat fostul mitropolit, căci la 1898 s'ar fi într'oduz la preparandia din Sibiu diplomele unguurești... Vorba e că efect făcea și în aureolă apărea Mitropolitul Meșianu dacă ni-s'ar fi arătat vre-un act prin care să se demonstreze că găsind o situație rea, a căutat s-o îndrepteze, remonștrând la minister în contra călcării dreptului nostru autonom.

Știm însă, din cele petrecute la congresul din anul acesta, că I. P. S. Sa era în contra tuturor remonștrărilor ce Congresul a hotărât să se facă drept răspuns silnicilor guvernului și numai grație energiei majorității congresului (I. P. S. Sa a fost într'una în minoritate!) s'au luat deciziuni importante întru apărarea școalelor noastre confesionale.

Romanul căsătoriei.

De Leo Tolstol.

2.

— Cântă-mi-o aceasta, zise el, deschizând un caet de Beethoven, la adagio de la sonata quass una fantasia.

— Să vedem cum o vei cânta aceasta, adăogă el așezându-se, cu paharul de ceai în mână, într'un colț al salonului.

Nu știu de ce înțeleses instinctiv, că era imposibil a face ceremonii cu un om ca el, și de a refusa să cânt sub pretext că nu sunt musicală. Mă așezai cu supunere la pian și începu să cânt cum puteai mai bine. Inti'acestea mă taceam de judecata lui, deoarece ce știam că-i place muzica și că o pricepe.

Adagio era bine executat în tonul reminiscențelor și al sentimentelor, sub impresiunile ce le primisem; și mi-se părea că n'am cântat rău. Când am voit să cânt scherzo, mă ntrerupse.

— Nu, zise el, nu cânti bine scherzo, lasă-l, dar adagio a fost bine. Mi-se pare că pricepi muzica.

Aceste elogiuri îmi făcură o plăcere atât de mare, în cât mă roșii la față.

Era ceva nou și plăcut pentru mine să-l ved, pe el, amicul și egalul tatălui meu, vorbindu-mi cu atâta seriozitate, în loc să mă tracteze ca pe un copil, cum făcea de altă-dată.

Catia eșise s'o culce pe Sonia, și eu rămăses numai cu el în salon.

Cei dela „Telegraful” să nu caute deci nici să apere pe I. P. S. Sa, nici să mistifice lucrurile!

„Gazeta Transilvaniei” earășî insinuă.

Sora noastră din Brașov, „Gazeta Transilvaniei”, nici decum nu se poate lăsa de meseria insinuării.

Nu-i vom urma pe calea acestui păcat strămoșesc, ci în fața insinuărilor vom reproduce scrisorile noastre și lăsăm apoi să judece publicul românesc.

Ocupându-se de articolul nostru „Contele Tisza István”, veterana din Brașov scrie:

„Rămășițele vechi tovarășî”, tribuniste, bat voinicește toba, ca s'adune și de printre Români cât mai mulți recruți pentru întărirea taberei guvernamentale a grofului.

Naționaliștii guvernamentali dela foia română din Arad nu se rușinează a voi să facă pe Români nostri neorientați în ale politice să creadă, că groful Tisza, fiul faimosului ministru-president de odinioară, care a adus peste noi pacostea legilor de maghiarizare, voiește sincer să ni-se facă drepte, să ni-se respecte dreptul, ce-l avem la o viață și dezvoltare liberă națională.

O foaie, care vrea să treacă de naționalistă, cum e „Tribuna Poporului” din Arad, nu se sfiește a face pe față propagandă pentru guvernul Tisza, ba a pune în vedere chiar angajarea poporului nostru la carul politice guvernului de față sub anumite condiții, pe care le cuprinde într'o frază de nimic.

Care va să zică, noi batem toba, ca să adunăm recruți pentru guvernul lui Tisza, noi suntem o foaie, care vrea să treacă de naționalistă, noi suntem rămășițele unei vechi tovarășî, noi punem în vedere angajarea poporului nostru la carul politice guvernului, facem fraze de nimic, noi suntem tovarășia pentru propagarea tiszaismului între Români.

Așa de cuviincios vorbește despre noi „Gazeta Transilvaniei” dela Brașov, care de atâtea ori ne-a dăscălit pentru-că nu am fi în expresiuni destul de cuviincioși față de contrarii nostri de principii.

În fața acestei prea cuviincioase combateri, reproducem declarațiunile noastre esențiale din articolul „Contele Tisza István.”

Eată, ce am scris:

„Recunoaștem fără încunjur și fără gând rezervat unitatea politică a Statului-Ungar și gata suntem a ne da sângele și avutul nostru pentru această unitate politică și pentru susținerea neștirbită a integrității teritoriale a Statului Ungar până atunci, până când acest Stat va garanta prin instituțiuni tari și neîndoelnice condițiunile posibilității de a ne desvolta pe temeiurile firei noastre individuale etnice naționale.”

„Suntem așa dară fii credincioși ai patriei noastre ungare și voim să conlucrăm la întărirea ei și la înflorirea ei. Să înțelege de sine, că numai pentru casul, că această patrie ne va fi și nouă mamă, nu mormânt!”

„Respectarea drepturilor noastre naționale, asigurarea libertății religio-nare, sprijinirea din partea statului a învățământului confesional sunt bunuri pentru a căror realizare întreg poporul românesc să angajează la sinceră și patriotică conlucrare.”

„Nu tragem la îndoială sinceritatea ministrului președinte. La tot casul însă noi cerem fapte. Vorbele sunt frumoase, dar angajarea poporului nostru la carul politice guvernului actual numai în aceea măsură va urma. În care se vor pune în viață condițiunile, cari garantează desvoltarea etnică a acestui popor în Statul-Ungar.”

„Până unu altă, noi vom continua greaua și obositoarea muncă de a organiza puterile poporului nostru românesc pentru scopul, ca să-și creeze o soarte mai bună în astă patrie iubită.”

Eată, iubit public cetitor, acestea sunt scrisorile noastre, pentru care „Gazeta Transilvaniei” ne numește „naționaliști guvernamentali”, „foaie care vrea să treacă de naționalistă”, „tovarășia pentru propagarea tiszaismului între Români”. Eată scrisorile noastre, din care „Gazeta” își scoate îndreptățirea a ne aduce în legătură cu „un blid de linte”, o „oală cu carne”.

Oare chipul acesta de a discuta cinstit este ori nu este cinstit?

Noi am luat firmă hotărîre ca în discuțiunile noastre să ne abținem cu desăvârșire dela insulte personale și insinuări.

Rămânem în consecvență și astfel nu urmăm chipului de discuțiune a „Gazetei” dela Brașov.

DIN ROMÂNIA

Serviciul statistice generale din ministerul domeniilor culegând datele statistice asupra mișcării populațiunei din țeară, pe luna August e., a întocmit și buletinul nașterii A. S. R. Principelui Nicolae, pe care l'a încadrat și la așezat în biroul șefului statistice generale.

Acest buletin poartă numărul 44, și a fost trecut la „rubrica militarilor”, considerându-se după profesiunea părintelui.

Din străinătate.

Socialismul în Germania. — În Germania, socialismul pare a da îndărăt. Semnele acestui regres s'au manifestat de curind în alegerile pentru consiliile comunale. Așa, în orașul industrial Apolda din Sachsen-Weimar reprezentat în Dietă și Reichstag prin deputații socialiști a reușit lista partidelor burgheze, intrunind 16.000 voturi, pe când lista socialistă n'a intrunit decât 3000 voturi. În consiliul comunal unde social-democrații aveau mai înainte majoritatea, n'a fost ales acum nici un social democrat. Tot așa au pățit social-democrații și în orașul Arnstadt.

Nouă măsuri în contra evreilor ruși. — Din Petersburg se anunță că ministrul rus a dat ordin ca să nu se mai primească evrei bolnavi în clinicele din Moscova. De asemenea li-e interzis să petreacă în localitatea climaterică Yalta din Crimeea și în întreg districtul ei. Cele mai importante localități de cură din Rusia sunt închise pentru evrei. Deja de mai mulți ani evreii nu mai sunt lăsați să se ducă la băile din Caucas și la cele de mare din Marea Baltică și Finlanda. S'a protestat în privința aceasta guvernului, dar protestul n'a avut nici un rezultat.

DIN DIETĂ.

— Ședința dela 16 Noembrie —

Parlamentul e gol. Inzădar i-a rugat, în ședința de Sâmbătă, președintele pe deputați, să vină de acum mai la vreme la ședințe, ca la 10 ore să se poată începe, abia târziu după 10 ore s'au adunat atâtea, încât s'a putut deschide ședința.

Discuția începe cu chestii personale. Nagy Gyula esplică unele expresii mai violente spuse în interpelația sa de Sâmbătă. Se naște o mică discuție, la care iau parte Münich Aurel și Ugron Gábor.

Oratorul zilit e Nessi Pál, din tabăra obstrucționistilor. Incepe, exprimându-și bucuria asupra cuvintelor patriotice rostite de noul ministru pe resboi speră că nu numai în vorbele ci și în faptele lui se va manifesta acest

deja scăpată de plictiseală, că n'a existat nici odată.

— Nu e bine să nu poți suporta si ngurățata, zise el; este cu puțință că d-ta să fi o domnișoară?

— Fără îndoială sunt o domnișoară răspunsei eu surâzînd.

— Nu, o proastă, mică domnișoară, care nu trăește, decât numai când are pe cineva s'o admire, și îndată ce e singură, i-se urește, nimic nu-i face plăcere; o domnișoară care nu trăește de cât pentru a face plăcere altora și nici odată pentru sine, a cărei vieță e în altă parte și n'are nimic în sineși.

— Ce opinie frumoasă ai despre mine, răspunsei pentru a zice ceva.

— Nu! adaugă el după o scurtă pauză, nu înzadar sament tatălui d-tale, e ceva din el în d-ta!

Și din nou privirea sa bună și pătrunzătoare mă umplu de o veselie tulbure și măgulitoare totodată.

Pentru întâia oară, remarcă expresiunea feței sale, atât de veselă la prima vedere: această privire care-i era particulară, această privire, care sămăna atât de clară prima oară, și apoi devenea din ce în ce mai pătrunzătoare, cu o nuanță de tristețe.

— N'ai dreptul să ți-se urască, și nici nu trebuie să te plictisești, — zise el. — Ai pentru distracție muzică, pe care o înțelegi bine, cărți pe cari trebuie să le studiezi. Ai înaintea d-tale încă o vieță în-

treagă pentru care n'ai decât timpul să te prepari, dacă nu vrei să ai regrete în viitor. Peste un an ar fi prea târziu.

Îmi vorbea ca un tată sau un unchi, dar simțeam că se forța a mă trata ca pe egala lui.

Eram jignită simțind că mă considera ca inferioara lui, dar eram flatată văzînd că se silește să apară numai pentru mine altfel de cum e.

Restul serei se întrețin cu Catia asupra afacerilor.

— Ei bine, acum, adio, scumpă amică, zise el sculându-se.

Se apropie de mine și mi prinse mîna.

— Când ne vom revedea? întrebă Catia.

— În primăvara asta, răspunse el, fără a-mi lăsa mîna.

— D'aiți mă duc la Danilovca. (Aceasta era o proprietate a noastră). Voiu pune lucrurile în ordine, cum se va putea mai bine, apoi voi merge la Moscva pentru afacerile mele particulare, și în această vară ne vom vedea des.

— De ce pleci pentru timp atât de îndelungat? întrebai cu tristețe.

Intr'adevăr sperasem deja să-l ved în fiecare zi, și eram cam înspăimîntată, că mă va cuprinde din nou uritul. Cred că această teamă se manifestă în privirea și în vocea mea.

— Da, lucrează mult, nu te lăsa să cazi în spleen, îmi zise cu o voce, pe care o găseam rece și indiferentă. — La

patriotism. Apoi combate programul ministrului-președinte.

Deputații rînd pe rînd se strecoară în coridor, așa încât odată președintele e silit să-l cheme prin clopoșel, căci altminteri nu se poate continua ședința.

Nessi și-a ajuns scopul: a vorbit până la 3 ore; ce a vorbit, e altă căciulă. Un singur incident a întrerupt monotonia ședinței. Președintele *Jakabffy* l'a îndrumat la ordine pe *Kubik Béla* pentru observarea strigată la adresa liberalilor: Soldatescă austriacă! Ați fi stare să împușcați și asupra mamel voastre. *Kubik* nu vrea să ia îndrumarea la cunoștință, spunând că *Tisza* i-a făcut semn președintelui să-l îndrume la ordine.

Înainte de închiderea ședinței, președintele aduce la cunoștința dietei, că baronul *Podmaniczky* a înaintat propunerea ca durata ședințelor să se mărească cu o oră. În ședința de mâine se va vota asupra propunerii. Discuție prealabilă nu va avea loc.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 17 Noembrie n. 1903.

— **Feldmareșalul Schwitzer**, comandantul corpului de armată din Timișoara a fost numit guvernator al Bosniei, în locul baronului *Appel*, care s'a retras din cauza bătrânețelor sale.

Feldmareșalul *Schwitzer* a luat parte la ocuparea Bosniei în calitate de vice-colonel și în 1891 fusese comandantul garnizoanei din Mostar. De cinci ani era comandantul corpului de armată VII, și trece drept unul dintre cei mai distinși generali ai armatei comune.

— **Mișcări electorale în cercul Lipovei.** După-cum ni-se scrie din Lipova, acolo e mare întrecerea între candidați pentru mandatul cercului Lipova. Candidatul comitatului se zice că ar fi medicul comitatens *Dr. Maszynik Márton*, care însă nu e destul de popular în cerc. Mai mult de cât dinsul s'ar putea sprigini pe oare-care popularitate *Hauberth Nándor* mare proprietar în Ususiu, care însă nu candidează fără a fi spriginit de comitat. Comitatul e prin urmare în strâmtoare, dacă nu se vor putea înțelege candidații între sine.

— **Din mizeriile comasărilor.** La 9 Septembrie o comisie oșie la *Gurghiu-Orșova* (com. Mureș-Turda), ca să pună la cale comasarea pământurilor. Români însă sim-

țindu-se neîndreptățiți, s'au opus și cu forța au împiedecat ținerea pertractării de comasare. Pentru faptul ăsta, procuratura a intentat proces contra a lor 34 țărani români. În contra acuzei procurorului cei 34 de Români, reprezentăți prin avocatul român din Tîrgul-Mureșului, *Dr. Enea Draia*, au înaintat excepții la tribunalul din Tîrgul-Mureșului. Vineri la 13 Noembrie s'au pertractat excepțiile. Reprezentantul Românilor a ținut o pledoarie — după cum scriu și foile d'acolo-d'o logică de fier. Tribunalul cu toate aceste numai în parte a dat loc excepțiilor și i-a pus pe Români sub acuză; a încuviințat însă ascultarea a mai bine de-o 100 de martori, numiți de apărător. Pertractarea finală va avea loc încă luna asta.

— **Nouă ingineri silvici.** Precum ni se scrie din Budapesta, Domni *Ioan Moldovan* și *Ioan Piso* au depus la finea lunii Octombrie a. c. în Budapesta cu succes esamenul de stat din științele silvanale.

— **Obstrucția și stomacul.** *Drechsler*, proprietarul restaurantului din parlament, publică următoarea statistică: „În decursul ședinței de noapte din săptămâna trecută s'au consumat 160 porții supă de gulyás, 146 supe de curechi, 94 supe de ou, 204 supe de carne, 211 porții de „peischli“, 177 porții carne afumată, 214 porții varză umplută, 139 porții carne de vită, 29 fripturi, 43 recituri, 230 șunci, 470 Sándwich și 204 porții de aluat cu mere.“ — Trăiasă obstrucția! — zice *D-I Drechsler!*

— **Un atentat nereușit.** Am primit cu titlu acesta o broșură de *Arseniu Vlaicu*, ca răspuns la broșura „O pagină din viața lui *Arseniu Vlaicu*“. Să știe, că în broșura din urmă „Un amic al moralei publice“ acuza pe *d-l Arseniu Vlaicu*, directorul școlilor de comerț din Brașov, că într'un proces privat ar fi jurat strîmb. Pe motivul acesta procurorul reg. din Brașov a și ridicat acuza criminală în contra *d-lui Arseniu Vlaicu*. Tribunalul regesc din Brașov însă a absolvat pe *d-l Vlaicu* de sub acuză ear' tabla regească a aprobat această sentință. Deoarece și noi am luat la timpul său notiță despre acuza ridicată în contra *d-lui Vlaicu* acum din respect pentru adevăr și imparțialitate ne-am simțit datori a notifica și finalizarea afacerii.

— **Karácsonyi Mariska.** Aceia, cari au cercetat vre-odată teatrul din Arad, și au văzut-o, cari s'au delectat vreodată în vocea-i sonoră și vibratoare, jocu-i viu și estetic, de sigur vor avea o surprindere de duioasă întristare citind sfîrșitul tragic al veselei cântărețe *Karácsonyi Mariska*, care după suferințe numai de câte-va zile, a murit, erî după-ameza la locuința-i din strada *Aulich*. Vestea morții a produs în Arad pretutindenea regrete, căci nefericita artistă părăsește viața și rampa cu strălucirile ei în floarea vârstei, fiind abea de 28 ani. În mormântarea i-se va face azi după-ameza.

— **Un automobil inventat de Edison.** Marele inventator american *Edison*, despre care se spusese că și-a pierdut pe veci vederea în urma experiențelor cu razele *Röntgen*, pare cu totul întremat.

primăvară am să țin un examen cu d-ta, adaugă el, lăsându-mi mâna și fără a mă privi.

Il petrecurăm în anticameră. Iși puse blana în pripă, și persistă a-și întoarce privirea dela mine.

„De ce și dă atîta osteneală, ca să aibă aerul că nu mă privește? Imi zisei. Crede poate că-ți țin de așa?... Este un om perfect... un bărbat excelent... dar atîta-i tot!..“

În seara aceasta, amîndouă cu *Catia* stăturăm multă vreme de vorbă înainte de a ne culca. Nu era vorba de el, ci de felul cum ne vom petrece vara și unde vom fi în Iarna viitoare.

Teribila chestiune: La ce bun? nu mă mai chinuia. Imi părea că se înțelege de sine că trebuie să trăim pentru a fi fericiți, și nu vedem în viitor decât noroc, mult noroc.

Casa noastră veche și sombră din *Pacoscoe* mi-se părea de-odată plină de viață și lumină.

II.

În fine reveni primăvara Vechiul meu sentiment de plictiseală făcu loc unei vage reverii pline de speranțe și de dorințe confuze.

Nu mai vegetam ca la începutul Iernei, mă ocupam de instrucția *Soniei*, făceam muzică, ceteam.

Pe lângă acestea imi plăcea să mă plimb singură în grădină, rătăcind multă vreme în alei sau așezându-mă pe o bancă

adîncită nu știu în ce gândiri amietoare, umplîndu-mi inima de speranțe și de visuri.

Adese-orî, când era lună plină, imi plăcea să stau noaptea întreagă răzîmată de fereastră ca să văd răsărind aurora.

Une-orî eșam în camisolul de noapte, fără știrea *Catei*, mă furișam în grădină și alergam prin rouă până la țermul țazului. Odată mă dusei din întemplieră de tot singură la miezul nopții, în câmp, și înconjurai toată moșia. Imi e greu acum să-mi reamintesc și să înțeleg visurile cari imi preocupau atunci imaginațiunea. Când imi reusește să le evoc, imi par așa de străine, și departe de realitate, încât mă întreb cum puteam găsi plăcere în ele.

Pe la sfîrșitul lunii *Maiu*, *Sergie Mihailovič*, credincios promisiunii sale, reveni din călătorie.

Prima sa vizită a avut loc cătră seară, chiar în momentul când îl așteptam mai puțin. Luam ceaiul pe terasă.

Grădina înverzise și în boschetul de arbuști între frunze, priveghitoarele își făcuseră cuiburile. Tufișul de liliac, care înmugurea, oferind ciorchina sa creată și nuanțată de alb și albastru — trandafiriu, anunța redeșteptarea floareii. Frunzele de mesteacăn deveneau transparente în aureola soarelui apunînd. Roua seref umezea iarba.

În curtea din dosul grădinei amuția ultimul șgomot al activității zilei, turma, între sunetele clopotelor reîntra în grajd. *Nicon* nebului, duse carul cu butoiul de stropit

Geniul său, care nu rămâne străin de nimic, — s'a exercitat la construcția unui automobil de un tip nou, a cărui încercare a făcut-o chiar el.

El a străbătut în trăsura sa distanța ce desparte orașele *Orange* și *Philippsburg* (statul *New-York*) și a bătut cu înlesnire trenul express, plecat în acelaș timp cu dînsul. El a făcut parcursul în automobilul său de 35 cai putere cu o iuțală mijlocie de o milă pe minut, adică el face 100 de km. pe oră.

Cea mai nestrucăcioasă cremă pentru înfrumșetarea tenului e crema de flori de liliac. un borcan costă 1 cor.

Padră de flori de liliac 1 cutie 1 cor.

Săpun de flori de liliac bucată 70 fil.

Pasta Iuno 2 cor.

Padra Iuno 2 cor.

— **Mijloc sigur contra durerilor de stomac**, a sgârciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mîncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului *Kossuth*. O cutie de probă 1 cor. 20 fil., o cutie de probă 2 cor.

— **Contra guturaiului, tusei, răgușelci, hiegmiei și a afecțiunilor laringilor** are un efect miraculos pastilele de pept *Senega*. Se pot găsi în farmacia „*Verg-Maria*“ alui *Kossuth*, în Arad, Piața *Boross-Beni* 150 (casa *Dengl*).

Felurimî.

Sentințe curioase. Într'o colecțiune a sentințelor pronunțate în curs de un an de tribunalele germane, sunt unele, cari deși sunt juste după codul penal, totuși sunt caraghioase după sănătoasa judecată oamenilor.

Ast-fel un copil a dat foc acoperișului unei colibe, dar apoi s'a căit și a stins incendiul. Un amic al său vrea să facă același lucru.

Pe când el apropia chibritul de acoperiș, vîntul i-a stins chibritul. Acesta din urmă a fost condamnat pentru tentativă de incendiu, iar cel dintîiu achitat.

A. și A. găsesc într'o odaie două cutii închise cu țigări. A fură o cutie, iar B deschide cutia și fură numai țigările. A e condamnat pentru furt simplu simplu, iar B pentru furt cu efracție.

Cel mai mare torn din lume: La expoziția universală din *St. Louis* (Statele-Unite) care se deschide de la anul, americanii vor clădi un torn înalt de 1050 picioare engleze (vro 350 metri) și un diametru de 505 picioare (vre-o 270 metri). Turnul va avea forma unui far și va fi construit numai în oțel. În cupola lui vor putea încăpea 7000 persoane. Un vagon enorm va duce până în vârful lui. pe șine așezate în exteriorul turnului, peste 809 persoane, pe când în interior niște ascensoare monstre vor urca și cobori pe vizitatori.

în aleia grădinei în fața terasei; apa rece care ținea descria cercuri negre în jurul pământului grămădit la rădăcina georginelor, și a proptelelor.

În mijlocul terasei, pe fața albă de masă, strălucea și zizia samovarul freat cu îngrijire; lângă el era crema, pișcoturi și prăjituri.

Catia ca bună menageră, ștergea ceștile cu mâna sa grasuță. Fiindu-mi foame după baie, mîncai cu lăcomie o bucată de pâine și o farfurie plină cu cremă, fără a aștepta până se va servi ceaiul. Eram îmbrăcată cu o bluză de pânză cu mânecile deschise, pîrul meu umez era învîlit cu o broboada.

Catia fu prima, care observă pe *Sergie Mihailovič* în dosul ferestrei dela salon.

— Ah! el — strigă ea, tocmai vorbiam de d-ta!

Mă sculai să merg a-mi pune o rochie, dar mă surprinse tocmai în momentul când voiam să trec pragul ușei

— De ce faci ceremonie la țară? zise el, privind capul meu învîlit în broboadă, și surise. Nu te genezi de *Grigorie*. Ei bine, să presupunem că sunt *Grigorie*?

Dar în același moment simțiam că mă privea cu o manieră cum *Grigorie* nu putea să mă privească.

— Mă reîntorc îndată răspunsai, și mă strecurai pe ușe.

— Dar de ce? strigă el din nou... Semenî unei frumoase țerance măritată de curînd,

Interiorul acestui turn va fi tapetat din sus în jos cu cristale prin cari vor trece raze de diferite culori.

Un mecanism va agita aceste cristale așa că se va avea impresia de a călători într'un diamant colosal. Turnul va fi botezat „turnul-palat de cristal“.

Piciorul său va fi înconjurat de un lac imene, în care apa, agitată de mașini puternice, se va ridica în valuri.

Nu mai dacă toate acestea n'ar fi go-goși americane!...

Bibliografie.

A apărut:

Povestiri și Schițe

de

S. Secula.

Prețul 1 coroană + 6 fil. porto.

De vânzare la administrația foit noastre.

ULTIME ȘTIRI.

Trei mii de tunuri noi. *Viena*, 17 Noembrie. „*Fremdenblatt*“ aduce știrea, că se vor construi 3000 tunuri noi, în decurs de patru ani, din bronză bătut. Pentru acest scop s'au și votat, după-cum se știe, 38 milioane coroane.

Red. respons. *Ioan Russu Șirianu*.

Editor *Aurel Popovici-Barcianu*.

INSERTIUNI și RECLAME.

Concurs.

Fentru ocuparea postului de comptabil la „*Banca-Poporală*“ societate pe acți în *Dej*, prin aceasta se escrie concurs pe lângă următoarele condițiuni.

Salar anual deocamdată 1200 cor., care salar după serviciu de un an se va îmbunătăți și tantiema statutară.

Cei-ce doresc a ocupa acest post au să dovedească că au absolvat o academie sau școla superioară comercială și că poșed perfect limba română și maghiară.

Dela concurent nu se pretinde necondiționat ca să fie în stare a încheia bilanț independent.

Acela cari a practicat la vre-un asemenea institut va fi preferit.

Terminul pentru concurs se încheie cu 26 l. c. st. n., rugările sunt la direcțiunea institutului.

Simeon Russ

director esecutiv.

39 1—1

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior.

ARAD, Strada Tabajdy Károly.
Execută tot felul de**lucrări de compactorie**dela executarea cea mai simplă până la cea mai de lux. — Comandele din loc și pronunța se efectuează prompt și punctual. — Lucru bun și solid! Prețuri moderate!
Serviciu punctual! 1045 40—

Diplomă de argint 1885. Budapesta.

Cel mai eficient izvor de cumpărare din Arad.**Juvaericele,**

bucăți de aur și argint (frante)

bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețurile cele mai scumpe, sau le schimbă cu alte obiecte. 1005 74—

Deutsch Izidor,

clasornicar și juvaeriu

Arad, strada Templom.

— Telefon n-rul 438. —

Telefon (pentru oraș și comitat) Nr 387

BRAUN N. A.

deposit de culori.

Arad, piața Berce Béni Nr. 10.

Mare deposit de firnis, culori de ulei fabricat propriu, culori pentru vopsirea podelelor, uleiuri pentru mașini, și a toate de prima calitate.

— Comandele din provincie se efectuează prompt și solid —
1034 54—
— Pachetarea grătit. —

Cel mai vechiu atelier de reparaturi și depozit de biciclete și mașini de cusut, în Arad, piața Libertății 7

HAMMER VILMOS

mechanician electric.

N-rul telefonului 96.

Biciclete de Dresda, calitatea I.

Depozit de

Mașini de cusut Singer pentru brodări fine, și

mașini de cusut Singer cu 32 fl. pe lângă garanție de 5 ani.

Instalări de sonerii și telefon.

se primesc pe lângă mare garanție. Mare depozit de bucăți de biciclete și mașini de cusut. 1059 37—

KALMAR JOZSEF

mechanic.

Recomandă

Bicicletele

săle de cea mai bună calitate.

Are în deposit gumă interioară și esterioră de prima calitate, și tot felul de părți constitutive ale bicicletelor.

Eftine și pe lângă garanție

efectuează 975 103—

Reparaturi de biciclete,

instalări de

sonării electrice și telefonuri.

Toate pe lângă garanție.

Strada Salacz nr. 2. Telefon nr. 242.

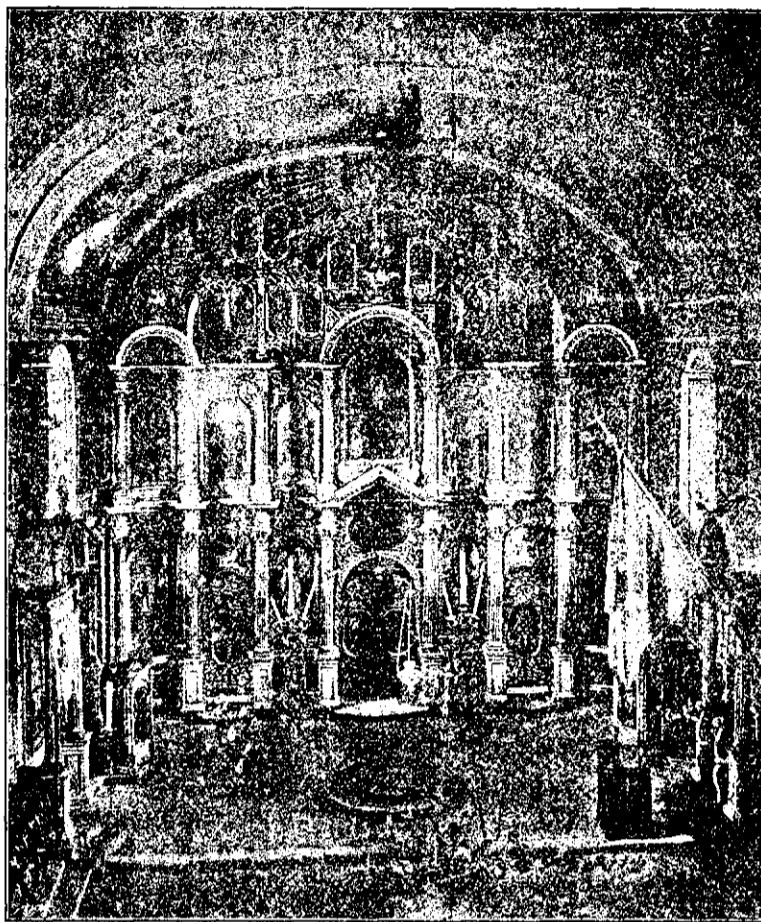
Prapori și steaguri bisericesti

precum și

lucrări de zugrav execută

Ludovic Neisz

Arad, strada Chorin 2 și str. Hunyady 6.

Ioan Cotîrla și fiul,
atelier de sculptura, tâmplarie și strugarie.
Oravița-română.

Aranjament complet pentru efectuare de iconostase (tâmpale), tronuri, jeturi, strane, chivoturi, răpizi și ori-ce alte lucrări de lemnărie în bisericile noastre de rit oriental. Schițare și efectuare de planuri după comanda, mobile și tot felul de instrumente de școală, bănci, table, catedre, mașini de socotit etc.

Prețuri moderate. — Garanție desăvârșită.

La cerere atestate despre rezultate de până acum. 867—24

Cel mai plăcut și cel mai bun preparat pentru vopsirea părului este

MELANOGENE

de culoare neagră și brunetă. — În timp de câteva minute prin acest excelent și nestricăcios preparat se pot vopsi în culoare neagră sau brunetă: părul, barba și mustața. — Această culoare e permanentă și nu se poate deosebi de culoarea naturală; nu se murdărește și nu se poate spăla nici cu săpun nici cu apă caldă.

E nestricăcios și întreținerea e foarte simplă. Prețul preparatului e: 2 cor. 80 fileră. Preparatul, care

face părul blond,

ori-cărui păr, în câte-va minute, îi dă atât de plăcuta culoare blondaurie, în culoarea inului, cenușie sau de ori-ce culoare dorită, fără-ca să atace părul. — Prețul: o sticlută 1 cor., o sticlă mare 2 coroane.

Pozițiți a fi cu atențiune la marca de patentă!

TEA HAJDU

este un preparat probat în nenumărate cazuri pentru boale de pept și plămâni

Se poate folosi cu cel mai bun succes în contra tusei, durerii de gât, răgușelii, în contra tusei măgărești, îngrășării, în contra taturilor boalelor de pept; în contra îmbolnăvirii de gât, laringe, plămâni, în contra respirațiunii grele, a boalei de pept și a astmel etc.

Prețul: 50 fileră.

698—87

SPIRT CONTRA REUMEI

(spirtul „Mankós“)

se vinde în preț de 1 coroană.

S'a dovedit ca un preparat excelent în casuri de boale de: reumă, de cergrenă, amertirea muschilor, dureri de nervi, de crucea spinării, de junghier, paralizii, amorteala de mușchi și vine, precum și pentru înviorarea pielii etc. La slăbire din pricina bătrâneții, precum și la oboselile turiștilor, înainte și după ture mai lungi, ajută mult prin ungerea (frecarea) cu acest preparat (numai în exterior). S'a probat în casuri nenumărate.

Gutori FÖLDES KELEMEN,

apotecă și laborator chimic

Telefon 111.

în ARAD.

Telefon 111.

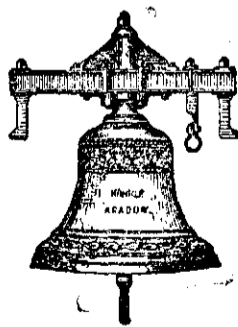
Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de pompe, arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiași clopot tare și cu sunet adânc, — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de fer ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin a căror întreținere clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se clatine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire nelsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis. 7 4—25